

יערה שחורי

אצל אמא

“כיפה אדומה”: גרסה אישית

היא התעקשה לקרוא לי סבתא, התעקשה לכרוך את ידיה הקרות סביב צווארי. מה שלא עשיתי, הידיים השמאליות שלה תמיד היו בתמונה. יצקו מים. בישלו מרק משקית. הגישו לי אותו בקערה ששוליה נפגמו. אף פעם לא רציתי מרק. במבט חולף, הילדה נראתה שמורה ומגוהצת, אבל היא לא היתה מהסוג הזה. היא נכוותה מכל מה שרק היה בסביבה. אפילו על השמלה שלה היה סימן חריכה ארוך ומכוער. יכולתי לומר לה שהיא השתדלה יותר מדי, אבל לא אמרתי. רק עם חפצים חדים היא ידעה להסתדר. שם היה לה חוש, אבל זה לא ייחד אותה. כאן החזיקו סכין ראשונה לפני שאחזו בעיפרון. ככה זה היה.

לא הייתי סבתא שלה יותר משאני סבתא שלכם, ולא, אני לא סבתא שלכם. אנא, הרפו. האף האדום שלי לא הזכיר לאיש את האדמומיות שחבשה לראשה. אלה דברים שרק סופרים קושרים ביחד. לא כל דבר עובר בתורשה ואני, בכל אופן, לא מתכוונת להוריש דבר. לא לשווא הרחקתי את עצמי ממעגל הפריון, יולדים וקוברים, שן אחת צומחת ושן אחרת טועמת רגבי עפר, לשון חרשה זעירה נוגעת בזווית הפה כשלשון אחרת נשמטת בפה מחרחר. אין בי תשוקה לפצות את עצמי באצבעות של תינוקות, ורודות כמו השחר. אני יודעת מה האצבעות לומדות.

ובכל זאת הם באו אלי שארפא אותם, דפקו על הדלת באישון לילה, בשעה שאפילו הדראגסטור כבר נסגר, וציוו שארקח להם משרות ותרופות מגינת התבלינים שלי, שארפא קדחת או צמרמורות שאחזו בהם, שאשקיש שיעול דמי. שוב ושוב הצבעתי על השלט שליך הדלת, “דוקטור לספרות.” עיוורים מרצון, נעצרו במילה הראשונה. ואף על פי שאת גינת התבלינים טיפחה הדיירת הקודמת, הם הוסיפו לבוא, אוחזים ביד צאצא חולה. דבר לא עזר. הם ביקשו רפואה. הרי הייתי הזקנה המגוידת אדומת האף. גם הם קראו סיפורים. בשתיקה מרחתי על עורם תמציות תה ישנות שנשארו במזווה, קרמים לטיפוח כפות הרגליים. היו כמוכן אלה שלא רצו שום רפואה. שהתעייפו והעדיפו לטבוע בדם של עצמם. איש אינו בוחר במוות מרצונו, אמרו כאן, אבל אצל הזאבים, הוסיפו אחרי שתיקה, איתם זה בכל זאת קצת אחרת.

בהתחלה ראיתי את הילדה רק ממרחק, מבהיקה וקשה כמו קליפת אגוז, כמו קת של רובה עם נעליים מצוחצחות. אולי היתה בריאה כשור, זאת ההשערה שלי. בכל מקרה, אמא שלה מעולם לא דפקה אצלי על הדלת ודרשה תרופה. אחר כך כבר ראיתי את כל היתר, את התוך הפריך וחסר הצורה כמו כרית של נוצות. המון דימויים היו לי, והשתמשי בכלום. אבל הדימויים מיותרים כי היא עצמה היתה הפרוטוטיפ, האבטיפוס, הילדה שנועדה להרתיע את כל היתר. זה נחתם בה מהרגע הראשון. כמה שניסטה ליישר את עצמה בסרגל ומקל, לא היתה לה ברירה; היא גדלה כמו עץ אגוז, כן, אבל עץ שצמח עקום מהשורש.

מה כבר אפשר לצפות מהילדה, אמרו כולם, גם אמא שלה התעקשה לצמוח בניגוד לתורשה. יש דברים שפשוט לא נועדו לקרות. את האם הם הרי הכירו, בהירת שיער ובהירת עיניים, כמעט לבקנית. באיזה ביטחון מוטעה פקחה עיניים בבוקר, באיזה מקח טעות המשיכה ככה יום שלם. שום מודעות להשלכות לא היתה לה. ולאחת כזאת, שלא מבינה שהעולם מציף אותך בהשלכות על כל צעד, יהיו חיים קצרים כמו של עש. בכל לילה הרגליים שלה כבשו את דרך העפר בין שני הפאבים היחידים, "אצל אמא" ו"אצל בו". רק העיניים הבהירות שלה הצילו אותה מסופים גרועים מזה. הן היו גדולות כמו צלחות מוקפות ריסים. גם הפה שלה היה גדול מדי, אבל איכשהו מתוק. דוברבן.

לפעמים הילדה לקחה אותה משם באמצע הלילה, כשהראש נשמט והשיער הלבן גרם לה להיראות חייתית. הזאבים הביטו בה מעל כוסות גדולות ומקציפות ולא הניעו איבר. אורחותיה של האם היו ידועים לכולם. כמו שידעו שהצננויות קופאות בקרה ושהילדים בעלי שיני הארנבת ייפצעו בסוף מהרובה שאבא שלהם תלה לקישוט בסלון. הם ידעו עם מי יש להם עסק. לאישה כזאת לא היה מה לעשות בילדה מוצקה כמו בתה. הבת ששום מחשבה בהירה וקלה לא תעתה אל מוחה רוחש המעשים טובים. למען האמת, על הבת לא הרביתי לחשוב. אולי היתה מה שמכנים ילדה טובה, אבל לא בשביל האמא הזאת. וגם לא עבורי.

מוטב שאסביר, החיים היו קצרים כמו שעות האור בחורף. כמה מהר כיסה אותנו הלילה. כמו עשים נצמדנו לטלוויזיות, ורק מדורות הענק שנדלקו לפעמים באישון לילה יכלו להסיט אותנו משם. ולא רק האם, שקל היה להבחין בה בחשכה, נצמדה לבקבוק; כולם שתו. אלכוהול במבצע, בזיקוק ביתי, והחניכיים הלכו ונחשפו והלוע התגלה מודלק, משונן ופצוע. כולם שתו וראו צל הרים כהרים והרים כאנשים. שתו והשתדלו לשכוח

למה המדורות דולקות ביער. למה הסכינים מתחת לכרית. תשאלו למה אף פעם לא שוכחים איך לרכוב על אופניים, ואני אענה לכם שאנשים בהחלט זוכרים יותר מדי.

בימים ההם ישבתי מול המחשב שלי, שתיתי וכתבתי. רשימות שאיש לא יקרא, רשימות על מה שהיה יכול להיות, שנדבק במה שבאמת קרה. והמסך כבר נשרט, ושומר המסך הראה אלונים נישאים כמו אלה שהתנשאו מחוץ לחלון, לו רק הייתי פותחת אותו, אבל כשהחלון נפתח חדרו יצורי יער. מסוג הדברים שנאה להם לשכון רק באגדות. סנאים כרסמו את כבלי המחשב. סגרתי הכל.

ואף שהתגוררתי בשולי המקום הזה, הבית שלי עמד ממש על קצה הקו ששרטט מתכנן הערים בסרגל, בדיוק במקום שהבוהן שלו קצת סטתה; ואף שגרתי בבוהן, הכרתי את כולם, ואחת היא אם נקראו זאב או ילדה, זקנה או צייד. לא הפליא אותי שלבסוף שלחה אותה האם אלי. לא עם יין ופשטידה כמו שמספרים, אלא עם כמה חוברות של מכוונאות רכב, כי ספר זה ספר, לא? והאבא (של אחת משתיהן לפחות) היה מוסכניק. ערמתי את החוברות בצד. כל הספרים בסוף מוצאים קורא, גם הגרועים שבהם. ככה ילדים באו אלי. צעצועי הפלסטיק שלהם נשברו מהר. המסכים שידרו להם קווים נקיים כמו אופק. הם לא זכרו את השירים והסיפורים הישנים. שיניהם קהו, הם הסתכלו בדברים בעיניים חלקות, הם אהבו מדורות, כי מלבד האש הכול ניתן להם מדרגה שנייה או שלישית. לילדים האלה פתחתי את הספרייה. האכלתי אותם בתפוחים אפויים והם קראו מה שרצו.

בפעם הראשונה שלה אצלי לבשה שמלה נקייה ומגוהצת, שסימן החריכה בישר שגיהצה אותה בעצמה, גרבה גרביים מתוחים, חיממה לי מרק עם קרוטונים. אולי כי הזכרתי לה את אמא שלה, קרוב לוודאי משום שלא דמיתי לה כלל. אנשים מפריזים בחשיבותו של הדמיון. היא שאלה אם חם לי או אם קר לי. אם אני רוצה לנוח. חתכה בשיניה חוטים סוררים. היא נפטרה בקלות מרמשים שנכנסו אלי הביתה. בהתחלה רק ריססה את העשים, אבל בכיקור הבא גם את הסנאים מצאתי שוכבים שלווים על הסף. הציפוי הנוקשה שלה נסדק, הלהיטות יצאה לה מהאוזניים. כשצץ הברדס האדום על ראשה, אדמומיות חדשה פשטה בפניה, כמו פרפר שהתיישב לה על הפרצוף וסירב לנוע. האם סיפרה לה שזכתה בברדס כפרס בהגרלה ב"אצל בו." הילדה התגאתה בו מאוד, זה בטוח. אני חושבת שבו עצמו חבש לה אותו. ביקשתי מהילדה שתיפטר מהדבר הזה, ודווקא אז, לראשונה אי-פעם, סירבה לי.

כשהפסיקה לכרכר סביבי קראה בספר אסטרונומיה שהשד יודע איך הגיע אלי לספרייה, אולי הזאב הביא אותו אלי ושכת. סליחה, כבר התחלתי לקרוא לו כפי שקראו לו כולם. שמו היה חיים. שמו הרי היה חיים. היא היתה בדרך אלי והוא בדרך אל "אצל אמא." הוא לבש את המעיל שלי, ולא כפי שאמרו אחר כך, בשל חולשתו לבגדי נשים. המעיל שלי היה לבוש מעשי למדי, אומנם בעל צווארון פרווה, אבל צווארון שאתם עצמכם הייתם מכנים גברי ולא נשי. אהבתי שהוא לובש משהו משלי. יכולתי לדמיין את ההמשך. הוא הדליק סיגריה, והיא נרתעה. אבל אז זיהתה את המעיל, כך אני מאמינה, ורק בגלל זה התחילו לדבר. הוא השתקף אצלה בנעליים. הוא ראה בעיניים שלה את האמא. הרי גם הוא היה מאוהב, ולצערי גם סנטימנטלי מאוד.

כבר כתבתי את הסיפור הזה מאה פעם. וכמו בעונש, התוצאה זהה. אבל בגרסה המועדפת עלי אני מאמינה שהתחנן בפניה. היה לו יום רע, שנה גרועה, שבע שנים, וגם הוא ידע כמו כולם שילדות הורגות בקלות. הוא חיפש את החבל והסכין, וילדות הורגות קל ורך, זה מה שידענו. הן מורגלות בסכינים ולא מבינות מה עומד על הכף. קראנו להן כשנבהלנו מעצמנו ולבותינו נמסו. בשבילן זה היה משחק וכשגדלו לא זכרו דבר. ומי שזכרה אולי נטרה טינה אבל עובדה שגם היא הניחה לילדה שלה לעשות אותו דבר.

כולן מלבד אמא שלה, העש הלבן המרחף ריחוף חסר תוחלת. היא ניסתה להרחיק אותה, היא זכרה. היא אמרה לה ללכת עד אלי ולא לרדת מהשביל. זה היה רעיון שלה שתקרא לי סבתא. אבל היא לא הביאה בחשבון עד כמה רצתה הבת שלה לרצות ולהיטיב. עד כמה הוא רצה דבר אחד בלבד. היא לא שיערה שיספר לה על צערו, על המורסה מאחורי השן, על האכנים שמילאו את גופו עד מחנק. האם זכרה הכל מלבד עד כמה קל לסכין להינעץ בין רקמות. אחר כך נתתי לה אותו, את המעיל. לא היה לי משהו אחר לעשות איתו, ואת הדם ממילא ניקיתי. נדמה לי שהוא תלוי אצלה על הקיר. אולי הילדה התחתנה עם צייד. אולי גם לה נולדה ילדה. אחר כך האף שלי נהיה ארום ואיתו כל העולם. אחר כך נדלקו המדורות. ככה אני מעדיפה לזכור את זה.

ילדה עם ידיים קרות וברדס ארום. ככה זה.